

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/92013,Wystawa-Wyklęci-odnalezieni-w-Malopolsce-1-marca-2020.html>
25.04.2024, 07:17

Wystawa „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce” - 1 marca 2020

Otwarcie wystawy „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce” na Pl. Inwalidów przy kamieniu węgielnym pomnika „Tym, co stawiali opór komunizmowi w latach 1944-1956” 1 marca 2020 r., było kolejnym z wydarzeń związanych z Żołnierzami Wyklętymi. Wystawa została przygotowanej przez Oddział IPN w Krakowie.

Dwa wyroki śmierci za przynależność do NSZ

Przed Rejonowym Sądem Wojskowym odbyła się w trybie doraźnym rozprawa przeciwko Walentemu Bochorowskiemu, oskarżonemu o przynależność do bandy NSZ oraz o nielegalne posiadanie broni. Sąd skazał Bochorowskiego na karę śmierci.

Rejonowy Sąd Wojskowy na sesji wyjazdowej w Makowie rozpatrywał w trybie doraźnym sprawę Tadeusza Zajączkowskiego, oskarżonego o przynależność do nielegalnej organizacji i działalność przeciwpaństwową oraz o szereg rabunków z bronią w ręku. Sąd skazał Zajączkowskiego na karę śmierci.

Tekst z „Dziennika Polskiego” opisujący proces i wyrok WSR w Krakowie w sprawie Tadeusza Zajączkowskiego

Dwa wyroki śmierci za przynależność do NSZ

Przed Rejonowym Sądem Wojskowym odbyła się w trybie doraźnym rozprawa przeciwko Walentemu Bochorowskiemu, oskarżonemu o przynależność do bandy NSZ oraz o nielegalne posiadanie broni. Sąd skazał Bochorowskiego na karę śmierci.

Rejonowy Sąd Wojskowy na sesji wyjazdowej w Makowie rozpatrywał w trybie doraźnym sprawę Tadeusza Zajączkowskiego, oskarżonego o przynależność do nielegalnej organizacji i działalność przeciwpaństwową oraz o szereg rabunków z bronią w ręku. Sąd skazał Zajączkowskiego na karę śmierci.

Tekst z „Dziennika Polskiego” opisujący proces i wyrok WSR w Krakowie w sprawie Tadeusza Zajączkowskiego

➤ 27 IX 1946 r. WSR w Krakowie skazał Gajdę na karę śmierci. Wyrok został wykonany 14 X 1946 r. w Krakowie. Ciało Tadeusza Gajdy potajemnie pogrzebano na cmentarzu Rakowickim, gdzie odnaleziono je w październiku 2017 r.

➤ 27 IX 1946 r. WSR w Krakowie skazał Gajdę na karę śmierci. Wyrok został wykonany 14 X 1946 r. w Krakowie. Ciało Tadeusza Gajdy potajemnie pogrzebano na cmentarzu Rakowickim, gdzie odnaleziono je w październiku 2017 r.

PRACE POSZUKIWAWCZO-EKSHUMACYJNE PROWADZONE NA CMENTARZU RAKOWICKIM W 2018 R.

Prace poszukiwawcze na cmentarzu Rakowickim zostały w 2018 r. dostrzeżone i w celu ich realizacji przy współpracy Oddziału Remontu i Sprawy Technicznej Zarządu Parków i Pól w Krakowie, Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPW oraz weteranów. Przewodząca większość badawczych prac podjęła dwóch żołnierzy weteranów podległych weteranów: Władysław... Arnie Krupski, a po odwołaniu Arnie... Czarny... w oddziale Armii Krajowej „Pogrzeb” na Dzielnicę Rakowicką i w grupie pracowników kierowanej przez ppłk. Stanisława Bawka „Janek”.

W październiku 2018 r. prace poszukiwawcze wznowiono. Objęły wówczas cztery groby, w których pochowano szczątki partyzantów zgrupowania „Błyskawica” Józefa Korasia „Ogala”, oddziału „Błysk” Armii Polskiej w Kraju oraz Polskiej Podziemnej Armii Niepodległościowców. Odnalezienie w trakcie prac szczątków zostały skierowane na badania do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie.

W trakcie realizowanych w 2018 r. prac udało się również odnaleźć i sidentyfikować siedemni żmierzdowych przez komisję partyzantów. Skrupulatnie wziętości na identyfikacyjnych ich rodzinom nastąpiło w Pałacu Przędzackim 17 VI oraz 3 XII 2019 r.

List od dyrektora krakowskiego IPN dr. hab. Filipa Musiała skierowany do uczestników wydarzenia przeczytała jego zastępca Cecylia Radoń.

Małgorzata Janiec prezes Zarządu Obszaru Południowego Zrzeszenia "WiN" w Krakowie, zainicjowała obchody 75. rocznicy powołania do życia Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość". Po okolicznych przemówieniach zebrani przeszli pod budynek byłej siedziby wojewódzkiej bezpieki na pl. Inwalidów, by tam pod pamiątkową tablicą złożyć wiązanki i zapalić znicze.

W ciągu dwóch lat krakowski IPN odnalazł i zidentyfikował szczątki 13 bohaterów niepodległościowego podziemia. O godz. 16.00 przy kamieniu węgielnym pomnika „Tym, co stawiali opór komunizmowi w latach 1944-1956” rozpocznie się Apel Pamięci. Wydarzenie organizuje Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” w Krakowie.

Autorami ekspozycji są dr Dawid Golik i Krzysztof Pięciak z krakowskiego pionu poszukiwań i identyfikacji IPN. Wystawa pokazuje pracę krakowskiego IPN od czasu pierwszych poszukiwań w 2015 r., gdy próbowano odnaleźć szczątki działaczy II Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, od października 2017 r. Na cmentarzu Rakowickim przebadano wówczas pięć miejsc pochówku, a badania DNA potwierdziły, że odnalezione szczątki partyzantów podziemia niepodległościowego. W 2018 r. uroczysto ogłoszono identyfikację dowódcy oddziału i komendanta powiatowego NZW kpt. Tadeusza Gajdy „Tarzana”, jego podkomendnego, kadeta Wiesława Budzika „Rolanda” oraz partyzantów zgrupowania „Błyskawica”: akowca z Wileńszczyzny sierż. Antoniego Wąsowicza „Rocha”,

kpr. Adama Domalika „Kowboja”, adiutanta „Ognia” i dowódcy oddziału „Wiarusy” Stanisława Ludzi „Harnasia”, a także ppor. Tadeusza Zajączkowskiego „Mokrego”, żołnierza AK, „ludowego” WP i oddziału partyzanckiego „Huragan”.

Wystawę prezentującą ich sylwetki po raz pierwszy pokazaliśmy rok temu, wzbogacając ją o artefakty, odnalezione podczas prac poszukiwawczych, m.in. medalik z Matką Boską wydobyte ze zbiorowej mogiły, guziki ze strzypami munduru i książeczki do modlitwy złożonej do grobu przez rodzinę Stanisława Ludzi.

Tym razem pokażemy wystawę uzupełnioną o sylwetki kolejnych odnalezionych bohaterów. W maju 2018 r. prace poszukiwawcze na cmentarzu Rakowickim wznowiono. Przebadano wówczas grób, w którym odnaleziono szczątki st. sierż. Mikołaja Mazura „Paska” i Władysława Nowaka „Groźnego”. Obaj byli partyzantami, związanymi z Ziemią Bocheńską. Podczas II wojny światowej działali w Narodowej Organizacji Wojskowej, scalonej z Armią Krajową, w oddziale partyzanckim Obozowych Drużyn Bojowych „Jastrzębski” („Chrobry”) ppor. Józefa Lessera „Jastrzębskiego”. Mazur był w nim szefem gospodarczym, a Władysław Nowak współpracownikiem i łącznikiem; zastępcą dowódcy był jego brat Stanisław. Oddział wstąpił się akcją w wyniku, której w listopadzie 1944 r. zginął niemiecki generał Walter Herold. W 1945 r. obaj znaleźli się w szeregach oddziału partyzanckiego NZW „Armia Narodowa Pogrom” ppor. Augustyna Rafalskiego „Pogroma”, walczącego w pow. bocheńskim. W 1950 r. ukrywali się w szeregach grupy przetrwania, która została rozbita na skutek gry operacyjnej UB. Mazura i Nowaka rozstrzelano w wigilię Bożego Narodzenia 1951 r.

Kolejne sylwetki prezentowane na wystawie to postaci, które odnaleziono w październiku 2018 r. Ryszard Kłaput „Pomsta” i Wojciech Frodyma „Mucha” byli członkami Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” Józefa Kurasia „Ognia”.

Wśród prezentowanych postaci jest też dowódca oddziału partyzanckiego, ppor. Mieczysław Kozłowski „Bunt”, który w połowie 1945 r., wobec groźby aresztowania przez Sowieców, sformował kilkusobowy oddział samoobrony, którym dowodził pod pseudonimem „Żbik”. Ujawnił się wraz z podkomendnymi w Bielsku 20 października 1945 r. Na początku 1946 r. Kozłowski nawiązał kontakty z działającą w powiecie wadowickim konspiracją Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Wkrótce odtworzył swój oddział, który otrzymał kryptonim „Błysk”, a on sam przyjął nowy pseudonim „Bunt”. Grupa początkowo podlegała NZW, a następnie podporządkowała się poakowskiej organizacji Armia Polska w Kraju. Aresztowany i skazany na śmierć, zginął rozstrzelany przez pluton egzekucyjny razem z Kłaputem i Frodymą w styczniu 1947 r.